

Advies

Algemene Raad i.s.m. de Sectorraad Sociaal-
Cultureel Werk, de Vlaamse Sportraad en
de Sectorraad Kunsten en Erfgoed
23 december 2025

Advies over het wijzigingsdecreet uittreksel uit het strafregister

Op 1 december 2025 vroeg de minister bevoegd voor Justitie, mevrouw Zuhail Demir advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 3 juni 2022 houdende de verplichting voor bepaalde organisaties om een uittreksel uit het strafregister als vermeld in artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, te controleren voor bepaalde nieuwe medewerkers, wat de modaliteiten van de controle betreft.

De Sectorraad Sociaal Cultureel Werk en de Vlaamse Sportraad behandelden de adviesvraag in hun respectievelijke zitting van 9 december 2025. De Algemene Raad en de Sectorraad Kunsten en Erfgoed finaliseerden het advies via schriftelijke procedure.

Contextualisering

Het decreet van 2023 bepaalt dat nieuwe medewerkers en vrijwilligers die structureel in aanraking komen met kinderen en jongeren een uittreksel van het strafregister moeten voorleggen aan de organisatie waar zij aan de slag willen. De armoede- en jeugdsector bedongen een vrijstelling.

Het wijzigingsdecreet bepaalt dat elke medewerker om de 3 jaar opnieuw zijn uittreksel moet voorleggen. De vrijstelling voor de jeugdsector verdwijnt, al blijft een uitzondering mogelijk voor vrijwilligers die op het moment van aanstelling jonger zijn dan 20 jaar. Na de initiële controle bij de aanstelling, moet een organisatie dus om de 3 jaar herevalueren of het strafregister van een medewerker een bezwaar vormt.

Om organisaties te ondersteunen bij de controleverplichting, wordt een delegatie gegeven aan de Vlaamse Regering om de aanstellende organisaties, waarbij de Vlaamse Regering dit wenselijk acht, de mogelijkheid te geven om advies in te winnen bij een betrouwbare derde organisatie of de controle door een betrouwbare derde organisatie te laten uitvoeren.

Het voorliggende voorontwerp van decreet regelt dat onderwijsinstellingen in de toekomst de controle van het uittreksel uit het strafregister kunnen opnemen voor stagiairs en duaal lerenden, dit eenmaal per academiejaar.

Werkwijze

Het huidige voorstel tot wijziging werd opnieuw voorgelegd aan de betrokken adviesraden. Dit resulteerde in een aantal hieronder weergegeven gemeenschappelijke opmerkingen die door de Algemene Raad en de sectorraden worden onderschreven. In de tekst komen enkele sectorspecifieke conclusies aan bod die in cursief zijn weergegeven.

Advies

Algemeen

De SARC is tevreden dat de Vlaamse Regering grensoverschrijdend gedrag ernstig neemt en hier een beleid rond ontwikkelt. Een veilige omgeving borgen voor kinderen en jongeren in de vrijetijd is een conditio sine qua non. Eerder adviseerde de SARC over het decreet¹². In deze adviezen gaf de SARC reeds aan dat de geschiktheid van dit instrument in de bescherming van integriteit van kinderen en jongeren verschilt van sector tot sector. Het advies omvat dan ook op dit onderscheid gestoelde benaderingen.

De SARC bevestigt zijn vraag om blijvend te investeren in vorming, opleiding, preventie, sensibilisering en risicoanalyse. Op langere termijn blijkt dit doeltreffender dan het systematisch opvragen van een uittreksel van het strafregister (preventie boven controle).

De Vlaamse Sportraad vindt het positief dat de maatregel nu voor alle betrokken sectoren geldt en er voor alle kinderen en jongeren maximaal wordt ingezet op het creëren van een veilige omgeving.

Evaluatie

Er wordt in het voorontwerp enkele keren verwezen naar de evaluatie van de maatregel, maar het Horizontaal Overleg Vrijwilligersbeleid (HOV) plaatste in haar advies van 3 februari 2025³ serieuze vraagtekens bij de populatie van de enquête die gehanteerd is voor de evaluatie. Er was sprake van een ongelijke vertegenwoordiging van sectoren, en het blijft onduidelijk in hoeverre kleine(re) organisaties hebben deelgenomen aan de enquête. De kleinere verenigingen, die vaak meer planlast ervaren en waarbij de informatieveiligheid moeilijker te realiseren valt, blijken ondervertegenwoordigd te zijn geweest in de enquête. Het is op basis van deze evaluatie

¹ 3 september 2021. [SARC-Advies over voorontwerp van decreet houdende de verplichting voor bepaalde organisaties om een uittreksel uit het strafregister te controleren voor bepaalde nieuwe medewerkers](#)

² 27 april 2022. [SARC-Advies over het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitsluiting van organisaties uit het jeugdwerk van de verplichting tot controle van het uittreksel uit het strafregister voor bepaalde nieuwe medewerkers](#)

³ 2 februari 2025. Hov-Advies Over Het Decreet Van 3 Juni 2022.

onvoldoende duidelijk in hoeverre de maatregel wordt toegepast door organisaties en verenigingen. Daarnaast is het niet mogelijk om de proportionaliteit van de planlast voor de sector voldoende in te schatten.

De SARC adviseert om bij toekomstige evaluaties te waken voor een meer representatieve populatie van de enquête, oog te hebben voor de planlast van organisaties en verenigingen, en de bekendheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de maatregel beter in beeld te brengen.

Administratieve last

Het decreet legt veel verantwoordelijkheid bij de sectoren zelf. Organisaties dienen in een eigen systeem te voorzien waardoor het uittreksel uit het strafregister van elke medewerker uit de organisatie om de drie jaar wordt opgevraagd, gecontroleerd, tijdelijk bijgehouden en vernietigd. Een onrealistische verwachting voor vrijwilligersorganisaties zonder formele structuren en professionele ondersteuning.

Daarbij komt ook nog de complexiteit van aangrenzende wetgeving, zoals de privacywetgeving die organisaties en verenigingen met uitdagingen en risico's (inclusief mogelijke boetes) op vlak van onder andere informatiegegevens en de bescherming van persoonsgegevens confronteert. Uit de evaluatie bleek ook dat het vertrouwelijk behandelen van de uittreksels in kleine(re) organisaties niet altijd evident is en dat de uittreksels in de praktijk vaak op onveilige wijze worden doorgemailed en bijgehouden. Het opvragen, controleren, tijdelijk bijhouden en vernietigen in lijn met de privacywetgeving van een strafregister is dus een enorme uitdaging voor organisaties, zeker voor die organisaties die voornamelijk (of zelfs volledig) met vrijwilligers werken.

Het is daarom van groot belang dat de overheid de sector bij het uitvoeren van deze maatregel maximaal ontzorgt. Hoewel de planlast voor de medewerker is verlaagd via het gemakkelijker, sneller en goedkoper aanvragen van het uittreksel strafregister, is de planlast voor de vereniging nog altijd even groot.

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk wil benadrukken dat deze administratieve verplichtingen voor kandidaat-vrijwilligers een (mentale) drempel kunnen opwerpen, wat de toegankelijkheid van vrijwilligerswerk in de weg kan staan. Dit geldt daarnaast ook voor heel wat medewerkers die deze controle nooit hebben ondergaan en nu (januari 2027) dus voor het eerst gecontroleerd worden.

Controle betrouwbare derde organisatie

Een manier om de sector bij deze maatregel te ondersteunen, is om organisaties bij te staan bij het controleren van dit uittreksel strafregister of deze controle én beoordeling zelfs volledig uit handen te nemen. Het voorliggende voorontwerp van decreet geeft de Vlaamse Regering de mogelijkheid om te voorzien dat organisaties de controle door een betrouwbare derde organisatie laten uitvoeren, alsook om advies in te winnen bij een betrouwbare derde organisatie.

De SARC twijfelt eraan of er een geschikte derde organisatie gevonden kan worden die de middelen, capaciteit en ruimte heeft om deze taak naar behoren uit te voeren. De raad adviseert daarom, met het oog op capaciteit in tijd en middelen, een overheidsactor aan te wijzen en geen sectororganisatie.

Daarnaast adviseert de SARC om één geschikte neutrale derde partij aan te wijzen voor alle betrokken sectoren, zodat versnippering en de mogelijkheid tot diverse beoordelingspraktijken wordt voorkomen. In dit advies pleit de SARC dus voor het aanduiden van één overheidsactor als neutrale derde. Als toch zou worden geopteerd voor meerdere neutrale derdes, is ondersteuning van en afstemming met en tussen deze actoren van groot belang.

Het is eveneens belangrijk om de drempels om een beroep te doen op een neutrale derde zo laag mogelijk te houden (zowel mentaal, administratief als financieel).

De SARC adviseert om de mogelijkheid te onderzoeken om een systeem te voorzien waarbij verenigingen enkel te zien krijgen of een medewerker geschikt of ongeschikt wordt bevonden, zoals bij het Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) in Nederland. Hierdoor vallen de administratieve last, problemen met betrekking tot de beoordelingscapaciteit bij verenigingen en bezorgdheden rond privacy weg. Als suggestie schuift de SARC het Digitaal Verenigingsloket als mogelijke partner naar voren, gezien de recente lancering en bijhorende missie. De raad vraagt om sectoren tenminste volwaardig te betrekken bij het aanduiden van een betrouwbare derde organisatie door de Vlaamse regering. Zij dient ook het nodige budget te voorzien voor deze organisatie.

Informatieveiligheid en privacy

Er blijven volgens de SARC risico's bestaan op het vlak van informatieveiligheid en bescherming van persoonsgegevens. Zelfs in het geval dat de controle door een betrouwbare derde organisatie wordt uitgevoerd, dient het uittreksel geanonimiseerd bezorgd te worden aan deze betrouwbare derde organisatie en blijft de bezorgdheid dat vrijwilligersorganisaties een betrouwbaar systeem moeten ontwikkelen om het strafregister op te vragen, te bewaren, te anonimiseren en achteraf te verwijderen. Ook hierin moet de sector dus ondersteund worden, door bijvoorbeeld het aanbieden van een overkoepelend platform dat is gespecialiseerd in het behandelen van gevoelige informatie, of via een hierboven gesuggereerd partnerschap met het Digitaal Verenigingsloket.

Het mag duidelijk zijn dat de SARC ervoor gewonnen is dat organisaties geen toegang krijgen tot privacygevoelige informatie. Indien dit niet mogelijk is, pleit de SARC voor een beknopter uittreksel met enkel relevante informatie en dus een focus op grensoverschrijdend gedrag. Het uittreksel strafregister is een zeer uitgebreid model dat meer informatie bevat dan nodig om in te schatten of iemand geschikt is om in een organisatie aan de slag te gaan. Dit maakt de beoordeling ervan eenvoudiger en verkleint het risico dat privacygevoelige informatie gedeeld zou worden. Een uittreksel uit het strafregister brengt mogelijks immers veel meer informatie op tafel dan strikt nodig voor het beantwoorden van de geschiktheidsvraag.

Toepassingsgebied

Zoals ook in het vorige advies van de SARC⁴ werd aangegeven, blijft het toepassingsgebied volgens de SARC nog altijd te vaag over welke categorie personen/functies hier nu precies onder valt. Het voorliggende voorontwerp van decreet biedt hiervoor vooralsnog geen uitkomst.

Er bestaat bijvoorbeeld onduidelijkheid over hoe ver de voorwaarde “op structurele basis rechtstreeks contact hebben met minderjarigen” precies reikt, zeker in een context waar veel vrijwilligers zonder overeenkomst actief zijn. Het ontwerp van decreet is daarnaast van toepassing op onder meer medewerkers die worden aangesteld conform de wet van 3 juni 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers. Het is ook onduidelijk hoe ‘aangesteld’ geïnterpreteerd moet worden, aangezien in de praktijk vrijwilligers niet altijd formeel worden aangesteld. De grens tussen een actief lid of vrijwilliger is ook niet altijd duidelijk. Daarnaast zijn er ook organisaties zonder formele beslissingsstructuren waardoor er ook geen verantwoordelijken zijn die vrijwilligers ‘aanstellen’, laat staan uittreksels kunnen opvragen. Verder ondervinden verenigingen praktische problemen bij het opvragen van het uittreksel strafregister bij buitenlandse medewerkers, onder andere met betrekking tot timing en financiële kosten.

Deze vragen en problemen vragen meer en betere concretisering. Het opstellen van sectorale draaiboeken kan hierbij helpen en is dus ook een belangrijke stap in de uitvoering van dit decreet.

Zowel in de memorie van toelichting als in de nota aan de Vlaamse regering wordt melding gemaakt van de “uitzondering voor medewerkers die eenmalig en voor maximum één dag over de periode van één jaar worden ingezet”. Omdat deze zin niet lijkt aan te sluiten bij de aanpassingen die dit wijzigingsdecreet beoogt, wordt deze best verwijderd.

Periodieke controle

In het vorige advies van de SARC⁴ gaf de Vlaamse Sportraad aan dat een herhaaldelijke opvraging van het uittreksel strafregister een betere bescherming zou bieden dan een eenmalige controle bij nieuwe medewerkers. De sectorraad suggereerde om deze optie tot herhaaldelijke opvraging opnieuw te bekijken indien de nodige stappen waren gezet om de procedure tot opvraging van het uittreksel strafregister te versimpelen en versnellen.

Aangezien er verdere stappen zijn gezet met betrekking tot het gratis en digitaal opvragen van het uittreksel strafregister, adviseert de Vlaamse Sportraad dan ook positief bij de voorgestelde periodieke controle om de drie jaar. Dit vergroot het toepassingsgebied aanzienlijk aangezien ook alle personen die actief waren voor intrede van het decreet nu onder de reikwijdte van de maatregel vallen, waardoor er extra wordt ingezet op het creëren van een veilige omgeving voor kinderen en jongeren.

⁴ 3 september 2021. [SARC-Advies over voorontwerp van decreet houdende de verplichting voor bepaalde organisaties om een uittreksel uit het strafregister te controleren voor bepaalde nieuwe medewerkers](#)

Uitrol en evaluatie

Het ontwerp van decreet zal in samenspraak met de gevatte sectoren uitgerold en geëvalueerd worden. De SARC stelt daarbij de vraag op welke manier de sectoren betrokken zullen worden en hoe en met welke frequentie de maatregel geëvalueerd zal worden. Het is op dit ogenblik volgens de raad nog onvoldoende bekend hoe goed of slecht het huidige systeem werkt. Hebben we delicten kunnen voorkomen? Hebben deze maatregelen enkel de juiste kandidaten afgeschrikt? Dit lijkt volgens de raad onmogelijk vast te stellen.

Ten slotte benadrukt de raad nogmaals de nood aan sectorale draaiboeken. Dit helpt organisaties en vrijwilligers op weg om op een efficiënte en effectieve manier en op de juiste momenten gepaste maatregelen te nemen. De SARC vindt het belangrijk dat het Agentschap Justitie en Handhaving voorziet in de nodige ondersteuning van de sectoren bij het opstellen van deze draaiboeken en dat er een horizontale screening gebeurt vanuit dit agentschap om tegenstrijdige principes tussen sectoren te voorkomen.

Namens de Algemene Raad,
Annick Schramme, algemeen voorzitter
Bart Dierick, algemeen secretaris

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Bart Dierick, secretaris a.i.

Namens de Vlaamse Sportraad,
Cindy Winters, voorzitter
Alain Lescrauwaet, ondervoorzitter
Maarten Koolen, secretaris

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,
Bart Demuyt, voorzitter
Sigrid Bosmans, ondervoorzitter
Veerle Keuppens, secretaris